

מאשה ניטר

בת חנה ואשר גריזיאק

נולדה: כ"ו אדר ה'תרע"א - 26/03/1911
 עלתה לארץ: י"א אב ה'תרצ"ד - 33/07/1934
 נפטרה: ד' חשוון ה'תשנ"ט - 24/10/1998

מאשה חברתנו נולדה לפני כ- 87 שנים בעיירה וולומין בפולין. בית יהודי טיפוסי מסורתי, ממעמד הביניים. אבא סוחר שיכול לממן לבתו לימודים בגימנסיה (דבר שלא היה כל-כך אופייני וקל באותם ימים). ומאשה היא תלמידה מצוינת, בייחוד במתמטיקה ושאר המקצועות הריאליים. אבל... המסגרת של שמירת מצוות הדת, מגבילה וחונקת.

האנטישמיות בפולין, והשאלה: למה אין לנו היהודים, כמו לפולנים "בית לאומי = ארץ מולדת"? מנקרת בראשה של מאשה, עד שהיא מצטרפת לתנועת הנוער הציונית "החלוץ הצעיר". אח"כ היא יוצאת להכשרה כי היא רוצה לעלות לארץ ישראל.

צרות שונות או קשיים בדרך אל המטרה, לא מרתיעים אותה. ובעיצומו של קיץ 1934 היא מגיעה לגשר הלוהטת בחוס, לאחר שהיה קצרה בבית העולים בחיפה. ימים ראשונים בחוס הנורא, ביחד עם געגועים עזים לחורים ולמשפחה שנתרה בפולין. אי הבנות קטנות כמו הקושי להיפרד מהבגדים היפים הפרטיים שהביאה מפולין, לוותר עליהם לטובת "הקומונה" = מחסן הבגדים המשותף. ושוב... יש מטרה גדולה המאחדת את כולם. יש דאגה לחברים ויש שמחה ותקווה. ולמרות רצונה לעבוד בשדה, היא נאלצת לעבוד במטבח והיא מקבלת את הדין, את "צו השעה".

בינתיים היא פוגשת את יעקב ניטר באהבה גדולה ונישאת לו. כמעט בסוף 1935 נולד בנם הבכור יצחק ז"ל שנפטר לפני כ- 5 שנים. כאשר התחילו מאורעות תרצ"ו - 1936 והיה נראה שחיי הילדים - אוצרנו היקר, בסכנה, עברו מאשה ויזהר כמו יתר האמהות והפעוטים מגשר ו"בתי תחמרה" שאינם עמידים בפני כדורי האויב, לדלחמיה (היא אשדות), עם בתי הבטון החזקים שנתנו הגנה וביטחון ליושביהם.

למאשה יש מלאי בלתי נדלה של מרץ וראש טוב על הכתפיים, היא אחראית ומסורה, וכשמבקשים ממנה למלא את ריכוז וניהול הלול במקום חברה (רבקה טקס) שיצאה מהענף, מאשה מהססת קצת אך לבסוף נכנסת עם כל המרץ והרצון הטוב לפתח ולהעלות את הענף הקשה הזה.

מלול של אלפיים תרנגולות היא הגיעה לעשרות אלפי עופות. החל מאפרוחים שבקעו במדגרה שלנו, ועד תרנגולות מטילות ושלוחה של אלפי פטימים. היא ניהלה את הלול ב"יד רמה ובזרוע נטויה". בימים ובלילות, בימי חול, שבתות וחגים... שעות אין ספור שבהן רצה באישון לילה לבדוק את האינקובטורים שבהם מודגרות אלפי ביצים, לשלוח את האפרוחים והפטימים. "להשכיב" את האפרוחים הרכים מתחת ל"אומנות" החשמל/נפט/גאז שהיו התחליף המלאכותי לאמהות תרנגולות דוגרות. היום כאשר יש אמצעי חימום וקירור משוכללים, קשה לתבין איזו עבודת פרך הייתה פעם העבודה בלול.

ובנוסף, הדאגה האין-סופית לבריאותן של העופות. היום, כאשר מכוניות גדולות וחזקות מביאות תערובת מוכנה מן המכון, ואז היו מערבבים ועושים הכל לבד... טונות של תערובת הכינה מאשה במו ידיה, יחד עם חברים נוספים שעבדו אז בלול. והיו עוד עבודות שונות ומשונות שנראות היום כאילו לקוחות מסרט של חשכת ימי הביניים. ממש לא יאומן כי יסופר. ומאשה עושה הכל, כשלפעמים הלב נצבט על כך ששוב לא הספיקה להיות עם ילדיה בשעות המעטות שבהן יכלו הילדים לשהות בחברת הוריהם.

ובינתיים נולדו הבנות חנה ואחריה רחל. ובמלחמת השחרור, כאשר כל האוכלוסייה הבלתי לוחמת: נשים, ילדים וזקנים, מפונה מערבה לקיבוץ יגור ולחיפה. מאשה היא בין ח"י (18) הנשים הבודדות שנשארות עם הלוחמים ו"הכוחות החיוניים", כדי להמשיך ולטפל בלול.

וביום חופש אחד כשמאפשרים לה לנסוע לבקר את שלושת ילדיה, היא מגלה שחנה חולה מאד ויש צורך לאשפזה בב"ח. באיזה תלאות וקשיים עמדה, עד שבגיל 56, לאחר 23.5 שנים בהן הייתה "הגברת הראשונה" של הלול, נשברה וביקשה שיחליפו אותה, כי היא רוצה לצאת.

אמנם יצאה מעבודתה המפרכת בלול, אך לא כדי לנוח על זרי דפנה בחוסר מעש, אלא לריכוז כל מגזר החלבשה עם המכבסה, מחסן הבגדים וכל המתפרות שהיו מפוזרות על פני כל הקיבוץ, ובהן עבדו חברות בתנאים קשים ומחפירים. מאשה, כדרכה, יוצאת לקרב, עם כל המרץ, כדי לקבץ את כל המתפרות לבניין אחד, ליעל את עבודתן, לסדר לכולן חימום/קירור ואת כל יתר הדברים שאי אפשר להבין איך יכלו בלעדיהם.

ובתוך הזמן הזה נפטר יעקב בעלה ואבי ילדיה (ביולי 1967). מאשה מתמודדת עם הכל לבדה. שמחות של לידת נכדים, כאב וצער על מות חתנה - בעל של רחל ואח"כ מחלתו ומותו של יזהר - בנה הבכור והדאגה והרצון לעזור לבת ולכלה, לנכדים ולנכדות, והיא לא מוותרת על אף דקה אחת של עבודה.

כ - 22 שנים ב"לוגי" תמיד - תמיד אפשר היה לראות אותה כבר בשעות המוקדמות של הבוקר (הרגל של שנים מתקופת הלול). גם כשעינייה קהו והיא נאלצה לעבור ניתוח, היא חיכתה ממש בקוצר רוח לרגע שבו הרופא יאפשר לה להתחיל שוב לעבוד.

הזמן החולף נוגס בבריאותה ונותן בה אותותיו, ולמרות זאת היא מוכנה ורוצה להתנדב ולעזור לחברים/ות קשישים ובודדים באשדות. במיוחד מוקדשת תשומת ליבה למי שהיה שנים רבות השכן שלה - גמליאל בעבור, דואגת ומוודאה כל יום לראות ולשמוע מה שלומו, מביאה לו בכל יום את העיתון והמכתבים, עד שעבר לגור ליד הבית הסיעודי.

ולפני ימים אחדים נותחה העצם שנשברה כשנפלה, והפעם לא הצליחה מאשה להתאושש...

כמה פעמים ראיינתי את מאשה, על עבודתה בלול, על זיכרונותיה וחלקה במלחמת השחרור, ועוד סיפורים קטנים ומשעשעים מתקופות שונות. אך מאז ביקורה בפולין, ארץ הולדתה, לפני שנים אחדות, הפצירה בי מספר פעמים לבוא ולראות את אלבומי התמונות ולשמוע את סיפור נסיעתה למחוזות ילדותה ונעוריה. הבטחתי לבוא, אך הייתי טרודה בענייני ולא הספקתי... סלחי לי מאשה.

בזכותך ובזכות חברים כמודך, יש לנו היום קיבוץ יפה כל-כך. עצוב לי מאד לראות איך אט-אט מתמעטת והולכת הקבוצה של מניחי היסודות שבנו את קיבוצנו. בתוך הכוורת האנושית שלנו היית דבורה עמלנית, חרוצה ומלאת מרץ מאין כמוה, שזמזומה ומעשיה נשמעים ונראים מקצה אחד למשנהו.

לחנה, רחל ולכל הצאצאים שלכן ושל יוהר אחיכן ז"ל - אתם בהחלט יכולים להיות גאים בסבתא מאשה שלכם. היא וודאי לא הייתה רוצה שתתעצבו יותר מדי. כי למרות הכל הגשימה את חלומותיה ומלאה את כל משימותיה, והסתלקה מאתנו עתירת שנים ומעשים.

בתקווה שתימצאי מנוחה שלמה לנפשך הסוערת. היי שלום, מאשה.

מאתנו: בשם כל חברי אשדות - עמליה ד.

